

KRITISKE ANALYSER

**MYTER
OG REALITETER OM
STATSUNDERSKUDDET**

**Økonomisk politik vedr. statsunderskuddet
- fakta eller fiktioner?**

1. udgave april. 2012

Henrik Herløv Lund, uafhængig økonom – cand.scient. adm. - og velfærdsforsker

ISBN:

978-87-92807-27-4

Småskrift nr. 35, Forlaget Alternativ

Copyright: Henrik Herløv Lund.

Analysen kan kopieres mod udtrykkelig kildeangivelse.

Udgives som e – publikation.

1 udgave. april 2013

ISBN: 978-87-92807-27-4

Analysen er udgivet i serien: Småskrifter fra Forlaget Alternativ som Småskrift nr. 35

Tak til min hustru, Annelise og mine børn, Mathias og Astrid, for opbakning til og tålmodighed under skriveprocessen.

Bogen udgives som e-publikation, der kan downloades gratis fra forfatterens hjemmeside.

Den udgives af forlaget "Alternativ".

EAN 9788792807274

v/ Henrik Lund,

Engelstedsgade 54

2100 Kbh. Ø

Tlf.: 60 95 38 95.

Mail: herloevlund@mail.dk
 www.henrikherloevlund.dk

Indhold

RESUME:	5
Konklusion:	5
Kæmpe statsunderskud viste sig at være fiktion.	5
For mange på overførselsindkomst ikke skyld i statsunderskud.....	6
U – og underfinansierede velhaverskattelettelser skyld i statsunderskud.	7
Øget arbejdsudbud uden jobskabelse løses ikke underskuddet.....	7
Offensiv vækst - og beskæftigelsespolitik kur mod arbejdsløshed og statsunderskud..	8
Der kan skabes råd til velfærd og beskæftigelsesløft.....	9
 INDLEDNING.	 10
 I. STATSUNDERSKUDET – KOM ULVEN ALLIGEVEL IKKE?.....	 11
Alarm – melding falsk: Underskud langt under EU - grænsen i 2010 og 2011.....	11
2012: Underskuddet vil også i år blive langt mindre end forudsagt og vil formentlig ikke overskride EU - reglerne.	13
Underskud ikke økonomisk, men politisk bestemt.	14
 II. SKYLDES STATSUNDERSKUDET ”FOR MANGE PÅ OVERFØRSELSINDKOMST”.	 16
For mange i førtidspension og på fleksjob skyld i underskud?	16
Underskuddet skyldes VKO s u – og underfinansierede velhaverskattelettelser.	19
Skattelettelserne har forgyldt velhaverne.....	22

III. KAN STATSUNDERSKUDET BEKÆMPES GENNEM ØGET ARBEJDSUDBUD?	25
Øget arbejdsudbud skal bedre de offentlige finanser.....	25
Udsigt til vedvarende lavvækst, ledighed – og statsunderskud.	26
Øget arbejdsudbud uden jobskabelse medfører øget ledighed – og øget underskud.	28
IV. KUREN ER EN OFFENSIV VÆKST -, BESKÆFTIGELSE OG SKATTEPOLITIK.	31
Bekæmpelse af arbejdsløshed og statsunderskud spiller positivt sammen.	31
Beskæftigelsesfremme, velfærd og reduktion af statsunderskud finansieres af offensiv skattereform.	34
Kilder til mere arbejdskraft den dag, det bliver påkrævet.	35

RESUME:

Konklusion:

- *SSRSF - regeringens økonomiske politik er centreret omkring statsunderskuddet, men er i høj grad baseret på myter og fiktion. For andet år i træk viser forudsigelserne om et stort statsunderskud og overtrædelse af EU reglerne at være fejlagtige. Og også forudsigelsen herom i 2012 tegner hertil. Forudsigelserne af store statsunderskud er således en politisk bestemt fiktion som skal legitimere velfærdsbesparelser.*
- *Det er også en myte fra regeringens side, at det er for mange på og for store udgifter til overførselsindkomster, som er skyld i statsunderskuddet. Fakta er, at et hovedansvar i stedet hviler på VKO's u – og underfinansierede velhavertskattelettelser.*
- *En tredje myte om statsunderskuddet fra SRFS side handler om at øget arbejdsudbud er kuren herimod. Men øget arbejdsudbud uden modsvarende jobskabelse forbedrer ikke beskæftigelse og statsunderskud. For at et arbejdsudbud skal resultere i øget beskæftigelse og bedre offentlige finanser forudsætte det øget efterspørgsel efter arbejdskraft. Dvs. jobskabelse.*
- *Men den økonomiske situation så langt øjet rækker tegner til lavvækst og vedvarende høj betydelig ledighed. Og i en økonomi uden væsentlig mere jobskabelse og dermed uden større stigning i efterspørgslen efter arbejdskraft vil et øget arbejdsudbud primært øge ledigheden og dermed fastholde og øge statsunderskuddet som følge af arbejdsløsheden. Hertil kommer, at velfærdsforringelser og besparelser i sig selv vil skade vækst og beskæftigelse og dermed fastholde ledighed og underskud.*
- *Kuren mod ledighed og underskud handler stadig om en offensiv vækst, beskæftigelses og skattepolitik.*

Kæmpe statsunderskud viste sig at være fiktion.

- *To år i træk er finansministeriets forventning om overtrædelse af EU – reglerne blevet dementeret af Danmarks Statistik, når statsregnskabet forelå. I 2010 forventede man et underskud på 94 mia. kr = 5,5 % af BNP – det blev det halve, nemlig 47 mia. svarende til 2,7 % og dermed under EU kravet om max 3 % = 53 mia. kr. I 2011 forventede man et underskud på 83 mia. kr. Det er endt med kun 35 mia. = 2 %. Der er tale om massiv fejlskøn og konsekvent til samme side.*

- *Også i 2012 må det faktiske underskud forventes at blive langt lavere end den aktuelle prognose om – 100 mia. kr. Med samme indtægter fra kapitalafkastskatten som foregående år vil underskuddet højst være omkring 70 mia. kr. Hertil kommer, at 17 mia. kr skyldes en engangforeteelse, nemlig udbetaling af efterlønsbidrag. Renset herfor vil statsunderskuddet også i 2012 være indenfor EU kravet.*
- *Hermed har alarmen om det store statsunderskud og om overtrædelsen af EU – reglerne vist sig at være en høj grad af fiktion.*
- *Når SRSF – regeringen alligevel i 2012 fastholder fiktionen om et stort underskud er det derfor ikke af økonomiske grunde, men fordi man har brug for myten til at begrunde og legitimere sine spareplaner for samfundets svageste og velfærden og for at begrunde sin økonomiske politik.*
- *Fiktionen om det store statsunderskud er politisk bestemt.*

For mange på overførselsindkomst ikke skyld i statsunderskud.

- *Myten om det store statsunderskud er ikke den eneste myte, som SRSF – regeringen – ligesom det tidligere borgerlige regering – dyrker. En anden myte bringes af regeringen til torvs i forbindelse med dens "arbejdsmarkedsreformer", nemlig den at for mange på overførselsindkomst og for store og stigende udgifter hertil er skyld i statsunderskuddet.*
- *Besparelser på velfærd og samfundets svageste på vedr. førtidspension og fleksjob, begrundes eksempelvis med, at vi "at der siden 2002 er blevet 55.000 flere i ordningerne" og at "udgifterne til førtidspension og fleksjob er steget ud over det forventede og har påført staten ekstra udgifter på 9 mia. kr" hermed. Hvilket der med hullet i statskassen ikke er råd til.*
- *Men det er konkret ikke rigtigt, at stigende udgifter til fleksjob og førtidspension har påført det samlede statsregnskab ekstra udgifter, idet en væsentlig del af tilgangen til fleksjob og førtidspension hænger sammen med, at der til gengæld så er blevet færre på revalidering, sygedagpenge og kontanthjælp.*
- *Og det er dermed heller ikke er rigtigt, at udgifterne er løbet løbsk, fordi de stigende udgifter til fleksjob og førtidspension har erstattet endnu dyrere udnyttelse af andre ordninger.*
- *Dette eksempel viser, at der altså er tale om en myte, når kobles mellem stigende udgifter til overførselsindkomst og statsunderskud.*

U – og underfinansierede velhaverskattelettelser skyld i statsunderskud.

- *At udgifterne til overførselsindkomster er skyld i underskuddet er altså en fiktion. Udover finans- og gældskrisen skyldes det statsunderskuddet til gengæld i høj grad VKO' s u – og underfinansierede velhaverskattelettelser. Skattestoppet og skattelettelserne i 2004 og 2007 har været ufinansierede, mens skattepakken i 2009 i en årrække er stærkt underfinansieret. Hermed var statskassen i 2011 årligt drænet for et provenu på op mod 45 mia. kr.*
- *I 2010 og 2011 ville det løbende statsunderskud inkl. forventet merafkast fra pensionsafkastskatten reelt være forsvundet, hvis det mistede provenu på op til 45 mia. kr. havde ligget i statskassen og også i 2012 ville underskuddet være ubetydeligt uden skattestop og skattelettelser. I 2020 ville de samlede skattelettelser før SRSF s skatteændringer have beløbet sig til op mod 25 mia. kr¹, hvilket skal ses i sammenhæng med det af VK – regeringen forventede statsunderskud på 47 mia. kr i 2020.*
- *Skattelettelserne er primært gået til de mest velhavende. Det er altså som beskrevet foran ikke udgifter til de svageste, men velhaverskattelettelser, som har ansvar for statsunderskuddet. Det er derfor helt fejlagtigt, når SRSF ikke griber fat om nældens rod og tager fat på at rulle disse skattelettelser tilbage, men tværtimod vil gennemføre en skattereform, som indebærer yderligere (top)skattelettelser.*
- *I stedet sender SRSF regningen til samfundets svageste – førtidspensionister, fleksjobbere, kontanthjælpsmodtagere, arbejdsløse mm. Derfor har man brug for fiktionen om, at det er udgifterne hertil der er skyld i underskuddet. Men dette er altså ikke nogen økonomisk realitet, men en politisk bestemt fiktion.*

Øget arbejdsudbud uden jobskabelse løses ikke underskuddet.

- *En tredje myte om statsunderskuddet, som SRSF – regeringen bygger på er, at kuren mod statsunderskuddet er et øget arbejdsudbud, som arbejdsmarkeds – og velfærdforringelser skal skabe økonomisk incitament til.*
- *Fra 2013/2104 vil SRSF derfor ifølge regeringsgrundlaget øges arbejdsudbuddet med 135.000 personer frem mod 2020 gennem dagpenge og efterlønsreform. Men som om det ikke var nok vil SRSF herudover øge arbejdsudbuddet med 55.000 personer yderligere*

1) Jf. Juul, Jonas Schytz og Martin Madsen, foran anførte værk, s. 3.

gennem skattereformen, reform af førtidspension og fleksjob samt gennem, at trepartsforhandlinger fører til højere arbejdstid.

- *Men det er også en fiktion. Men øget arbejdsudbud vil ikke af sig selv skabe øget beskæftigelse og dermed bedre de offentlige finanser. Udbudsøkonomiske teorier herom er fejlagtige og baseret på neoliberalistisk ideologi fremfor på økonomiske realiteter. For at et arbejdsudbud skal resultere i øget beskæftigelse og bedre offentlige finanser forudsætte det øget efterspørgsel efter arbejdskraft. Dvs. jobskabelse.*
- *Men den økonomiske situation så langt øjet rækker tegner til lavvækst og vedvarende høj betydelig ledighed. Men i en økonomi uden væsentlig mere jobskabelse og dermed uden større stigning i efterspørgslen efter arbejdskraft vil et øget arbejdsudbud primært øge ledigheden og dermed fastholde og øge statsunderskuddet som følge af arbejdsløsheden. Hertil kommer, at velfærdsforringelser og besparelser i sig selv vil skade vækst og beskæftigelse og dermed fastholde ledighed og underskud.*
- *Myten om, at øget arbejdsudbud forbedrer de offentlige finanser er således en ideologisk funderet fiktion. De økonomiske realiteter handler om, at øget arbejdsudbud uden jobskabelse vil øge ledighed og statsunderskud.*

Offensiv vækst - og beskæftigelsespolitik kur mod arbejdsløshed og statsunderskud..

- *Kuren imod både arbejdsløshed og statsunderskud handler om, at løsningen af begge går hånd i hånd. Kan vi øge beskæftigelsen, vil det også reducere statsunderskuddet, idet det vil mindske de offentlige udgifter til dagpenge og kontanthjælp og øge skatteindtægterne.*
- *Men beskæftigelsen øges som anført ikke automatisk bare gennem at øge arbejdsudbuddet. Det er en fejlagtig neoliberalistisk og udbudsøkonomisk doktrin. For at øge beskæftigelsen skal der være en øget EFTERSPØRGSEL efter arbejdskraft. Dvs. at øget beskæftigelse kræver jobskabelse. Hvilket igen forudsætter økonomisk vækst.*
- *SRSF 's svage kickstart hjælper, men langt fra tilstrækkeligt, også fordi beskæftigelsesindholdet i offentlige investeringer er lavt. Der er brug for langt mere vidtgående tiltag og et beskæftigelsesløft gennem bedre velfærd indenfor sundheds, uddannelse, ældrepleje og børnepasning. Herigennem kan skabes op til 45.000 flere arbejdspladser.*

Der kan skabes råd til velfærd og beskæftigelsesløft.

- *MEN: Øget vækst og beskæftigelse og velfærd vil et godt stykke hen ad vejen være selvfinansierende gennem reduceret arbejdsløshed og dermed faldende offentlige udgifter og øgede skatteindtægter, men ikke fuldt selvfinansierende.*
- *Der vil derfor være brug for øgede offentlige indtægter til finansiering til øget velfærd, beskæftigelsesfremme samt selvsagt til reduktion af statsunderskuddet. Som ofte fremhævet af S + SF indtil valget har VKO gennem deres gentagne u – og underfinansierede skattelettelser udhulet de offentlige finanser stærkt, ikke mindst gennem den famøse ”rødvinsreform” i 2009.*
- *Der er derfor som anført ikke brug for skattelettelser og slet ikke for topskattelettelser, men brug for øgede indtægter for det offentlige. Først og fremmest tilbagerulning af VKO s katastrofale skattestop og skattelettelsespolitik.*

INDLEDNING.

Denne KRITISKE ANALYSE falder i fire dele.

I første del ses på, hvorfor statsunderskuddet igen bliver langt mindre end hævdet og hvorfor også SRSF – regeringen i 2012 opererer med fiktionen om stort underskud?

I del II ses på en anden side af fiktionen om underskuddet, nemlig at det skulle være skabt af ”alt for mange på overførselsindkomster”.

Videre des i del III på fiktionen om a statsunderskuddet løses gennem øget arbejdsudbud, til hvilket formål der skal gennemføres arbejdsmarkedsforringelser og velfærdsbesparelser.

Endelig diskuteres i del IV, hvorledes vækstfald, arbejdsløshed og statsunderskud imødegås og velfærden sikres?

I. STATSUNDERSKUDET – KOM ULVEN ALLIGEVEL IKKE?

Alarm – melding falsk: Underskud langt under EU - grænsen i 2010 og 2011.

I 2009 bebudede VK - regeringen med daværende finansminister Claus Hjorth Frederiksen i spidsen som bekendt, at Danmarks statsunderskud fra 2010 og frem i flere år ville overtræde EU s regel om, at det løbende statsunderskud højst må overstige 3 % = ca. 53 mia. kr. For 2010 hævdede man således, at statsunderskuddet således ville løbe op i 94 mia. kr svarende til 5,4 % af BNP.

Denne alarmmelding blev som bekendt af VK - regeringen politisk udnyttet til med det såkaldte Konvergensprogram og VKO s "Genopretningsaftale" at gennemtvinge offentlige besparelser på 34 mia. kr fra 2011 og de nærmeste år frem, herunder forringelse af dagpengeordningen.

Men da statsregnskabet for 2010 i foråret 2011 forelå fra Danmarks Statistik, viste alarmen sig slet ikke at holde.

Grundet betydeligt større indtægter fra Pensionsafkastskatten end forudsat endte underskuddet i 2010 med at blive kun godt det halve af de ellers med brask og bram bebudede 5,7 % af BNP. Hermed var EU - reglerne alligevel ikke overtrådt i 2010, idet underskuddet kun endte på 34,8 % svarende til 2,7 % af BNP.

MEN: I 2011 var den ifølge Claus Hjorth og VK god nok. Her ville der i henhold til den daværende finansminister kommet et statsunderskud på omkring 70 mia. kr svarende til omkring 4 % af BNP. EU s regler ville hermed (igen) være overtrådt og der var derfor ingen grund til at slække på spareplanerne, fastholdt Hjorth.

Denne prognose for 2011 overtog SRSF - regeringen, da den tiltrådte. Selv om man gennemførte et "kasseeftersyn", fandt man ikke anledning til at nedjustere underskudsprognosen, men betonedede tværtimod, at man "havde overtaget et stort hul i statskassen".

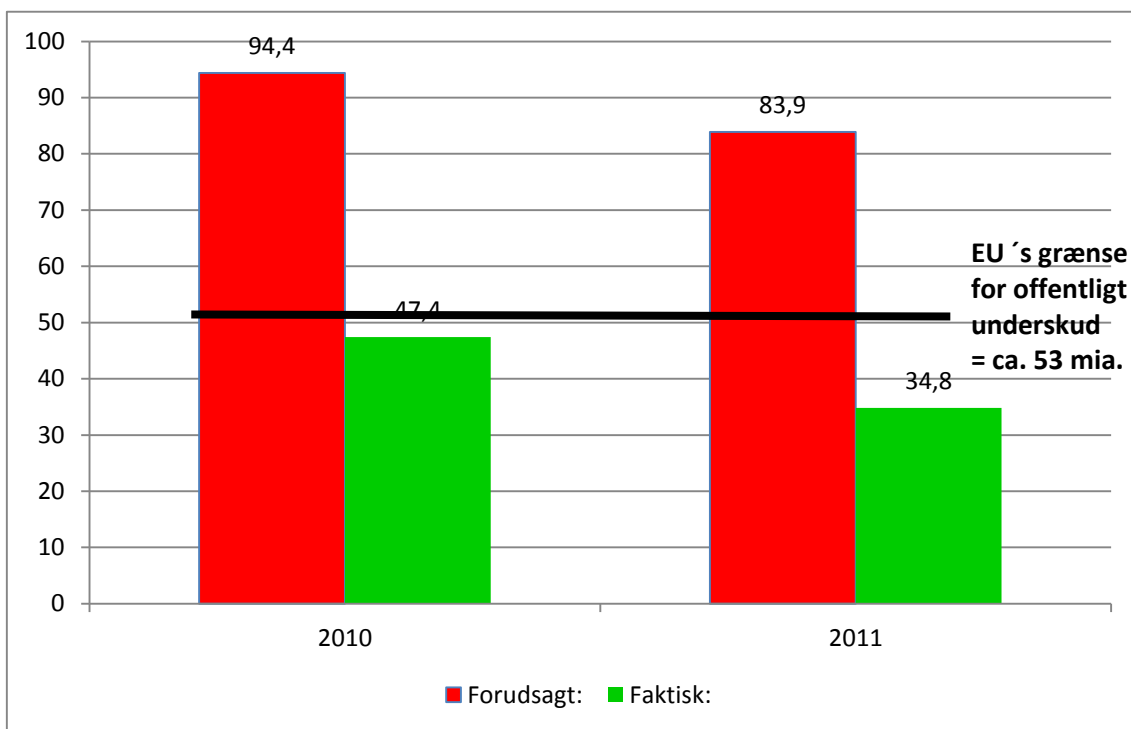
Derfor skulle der føres stram økonomisk politik og spares og derfor var det i regeringsgrundlaget meget vigtigt for regeringen af leve op til EU – henstillingen.

Nu har det så for andet år i træk vist sig, at statsunderskuddet er langt lavere og under EU – grænsen. Ifølge Danmarks Statistik blev underskuddet nemlig også i 2011 langt mindre end forudsagt. Ganske vist er underskuddet stadig på 34,8 mia. kr, men det er 36,4 milliarder MINDRE

end forudsagt af regeringen i december 2011 og ikke mindre end 49,3 mia. kr MINDRE end finansministeriet skønnede i december 2010.

Fejlskønnet for underskuddet i for 2011 er med andre ord på 105 respektive 141 procent af det, som det blev.²

Figur: Forudsagt og faktisk statsunderskud 2010 og 2011.³

Det betyder, at Danmark for andet år i træk ALLIGEVEL IKKE overtræder EU – reglerne om, at statsunderskuddet ikke må overskride 3 % = ca. 46 mia. kr. Hvor det offentlige underskud i 2011 først var forudsagt til 5,5 % af BNP, så til 4,7 % og sidst til 4 %, så blev det altså kun 2,2 %.

Igen handler en væsentlig del af problemet om, at man havde skønnet indtægterne alt for lavt, især afkastet på den såkaldte pensionsafkastskat. For 2011 havde man regnet med statens indtægter fra herfra til 12 mia. kr, men det endte med 37 mia. kr.

²) Jf. Otkjær, Tage: Påfaldende skævhed i finansministeriets skøn. Politiken 29.03.12.

³) Kilde: Økonomisk redegørelse forår 2010 og forår 2011 og Danmarks Statistik: Offentlig underskud på 35 mia. kr. i 2011. Nyt fra Danmarks Statistik nr. 166.

Det må også anerkendes, at denne KAN svinge meget og er vanskelig at forudsige, men det er ganske tankevækkende, at fejlskønnene har været så store og hver gang til den samme side.

2012: Underskuddet vil også i år blive langt mindre end forudsagt og vil formentlig ikke overskride EU - reglerne.

MEN: Ifølge den nye SRSF – regering skulle ulven så komme i 2012. For da regeringen tiltrådte opjusterede den oven i købet det tidligere i forvejen høje skøn fra VK – regeringen.

Nu ville underskuddet for 2012 komme helt op over 100 mia. kr., nærmere bestemt op på 101,7 mia. kr svarende til 5,7 % af BNP.

Igen har man imidlertid opereret med en minimalindtægt fra pensionsafkastskatten, ja faktisk endnu lavere end sidste år, idet der i 2012 KUN forventes et afkast på 5 mia. kr.⁴

Alt tegner til at dette er fuldstændigt urealistisk lavt. Hvis skatten ender på niveauet for 2011 = 37 mia. bliver underskuddet ikke 101 mia. kr, men omkring 70 mia. kr.

Hvilket også er omkring det niveau, som fx Det Økonomiske Råd har vurderet, idet DØR forventer et underskud i 2012 på 72 mia.

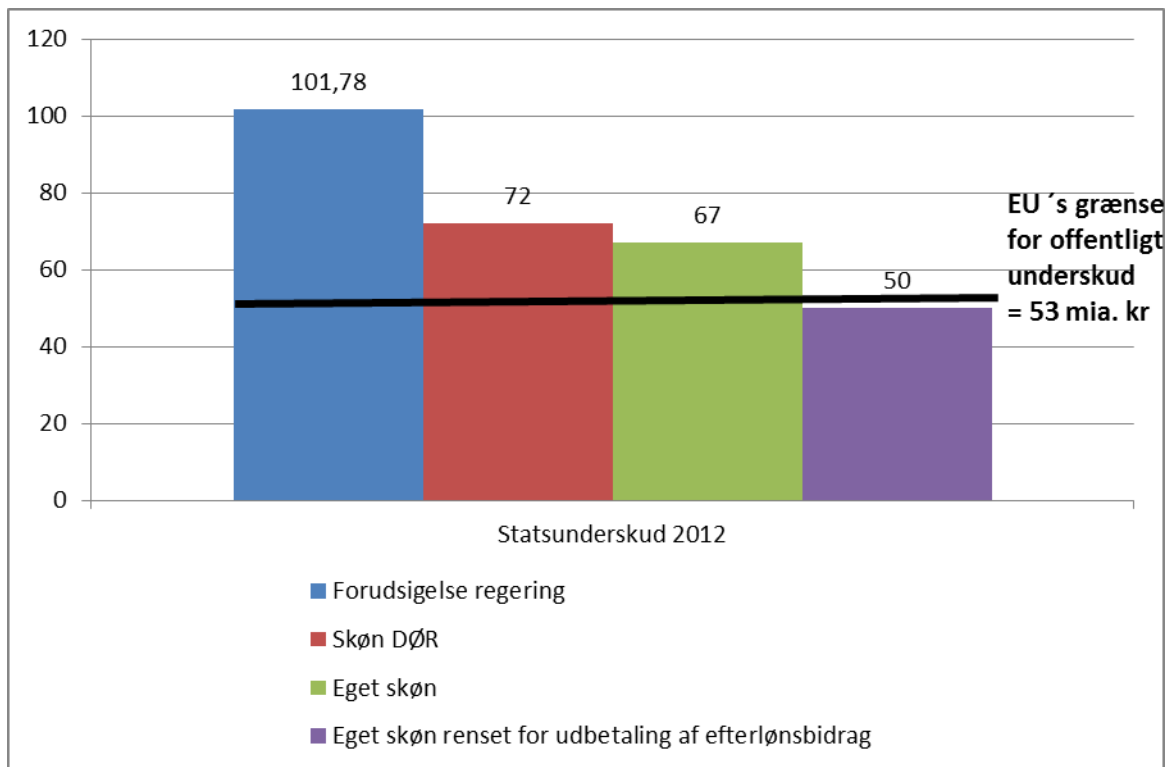
Fra et underskud på 70 mia.kr. er der ikke langt ned til de 46 mia. kr. som er EU – grænsen. En del af årsagen til underskuddet i 2012 er faktisk en engangsforeteelse, nemlig udbetaling af efterlønsbidrag, der af finansministeriet er skønnet til ca. 17 mia. kr.

Renses for det vil underskuddet nærmere ligge omkring 55 mia. kr.

Og underskuddet kan faktisk godt gå hen og blive lavere endnu, idet eksporten ser ud til at overraske positivt i 2012 i forhold til, hvad man tidligere forventede.

⁴) Jf. Henriksen, Thomas Bernt og Troels Hein Bünger: Topøkonomer nedjusterer budgethullet. Børsen 29.03.12.

Figur: Skøn for statsunderskud 2012.⁵

Underskud ikke økonomisk, men politisk bestemt.

Hermed har alarmer om det store statsunderskud og om overtrædelsen af EU – reglerne for andet år i træk vist sig at være en høj grad af fiktion.

Og vi er som beskrevet godt på vej til, at det også bliver tilfældet i 2012 – navnlig når der ses bort fra den ekstraordinære engangsforeteelse med udbetaling af efterlønsbidrag.

En mere sober udmelding fra finansministeren om 2012 – ligesom i de foregående år - ville derfor lyde, at man er opmærksom på, at statens indtægter er meget usikre og at vi derfor skal følge udviklingen i statsunderskuddet nøje, men på den anden side også må vente og se, hvad det faktisk bliver.

⁵) Kilde: Økonomisk redegørelse forår 2011 samt Henriksen, Thomas Bernt: Staten scorer på rekordstor pensionsafkastskat. Børsen 2/2 2012.

Men det er ikke, hvad der lyder fra Bjarne Corydon (S). Han vil nemlig ikke foreløbig nedjustere "dommedagsprognosen" på et underskud på over 100 mia. kr. i 2012 "Det er for tidligt at sige noget nyt og præcist om det offentlige underskud i 2012", lyder det blot.⁶

Men hvorfor lade underskudsprognosen ligge på et helt åbenlyst urimeligt højt niveau?

Også regeringens stærke "kvinde", den Radikale Margrethe Vestager, afviser at ændre på vurderingen af underskuddet.

Men her kommer vi nok nærmere grunden: Fordi hun ikke vil ændre på den økonomiske politik: "...man skal ikke fifle med EU – henstillingen. Når vi har udsigt til et underskud i år på 5,5 % er det ikke lige netop der, man ringer ned og siger, at nu vil man bruge nogle flere penge".⁷

Dette peger på, at alarmen om det store statsunderskud er politisk bestemt. SRSF regeringen har – ikke mindst på De Radikales foranledning – fra 2013 og frem lagt sig fast på en meget stram økonomisk politik med store offentlige besparelser.

Alene i 2013 vil der blive sparet ca. 17 mia. kr.⁸

Alarmen om det store statsunderskud blev af VK regeringen brugt til at fremkalde en katastrofestemning langt ud over, hvad der var belæg for og til at "bestille" en EU henstilling, der skulle legitimere "Genopretningsplanens" massive velfærdsbesparelser.

Men SRSF – regeringen viderefører jf. regeringsgrundlaget "Genopretningsplanen" og velfærdsbesparelser og forringelser og har derfor åbenbart stadig brug for skræmmebilledet og den store "EU – bussemand".

Selvom det altså er mere fiktion end realiteter økonomisk set.

SRSF – regeringen vil gerne begrunde sine "reformer" med forringelser for samfundets svageste (førtidspensionister, fleksjobbere, kontanthjælpsmodtagere og arbejdsløse) og de fortsatte store besparelser på kommunernes velfærdsservice med statsunderskuddet.

Men det er altså en politik, man har VALGT – ikke en økonomisk nødvendighed.

Når SRSF – regeringen fastholder fiktionen om et stort underskud det således reelt ikke af økonomiske grunde, men fordi man har politisk brug for fiktionen til at begrunde sine spareplaner for samfundets svageste og velfærden og for at begrunde sin økonomiske politik.

Det store statsunderskud er politisk bestemt.

⁶) Jf. Henriksen, Thomas Bernt Og Troels Hein Bünger: Foran anførte værk.

⁷) Jf. Nielsen, Bo: Regeringen fastholder spareplaner trods fremgang. Jyllandsposten Erhverv, 29.03.12

⁸) Ibid.

II. SKYLDES STATSUNDERSKUDET "FOR MANGE PÅ OVERFØRSELSINDKOMST".⁹

Men det er ikke SRSF s eneste myte i forbindelse med statsunderskuddet.

En anden fiktion består i SRSF s begrundelse om, at det er nødvendigt at spare på overførselsindkomster til samfundets svageste, fordi " vi ikke har råd til så mange udenfor arbejdsmarkedet".

Heri ligger implicit, at "forsørgerbyrden" til de udenfor arbejdsmarkedet er skyld i underskuddet.

For mange i førtidspension og på fleksjob skyld i underskud?

Denne argumentationskæde er fx hørt fra beskæftigelsesminister Mette Frederiksen som begrundelse for de foreslåede omfattende forringelser for førtidspensionister og fleksjobbere. ¹⁰"Omkring 750.000 danskere i den erhvervsaktive alder står udenfor arbejdsmarkedet. Alle kan blive enige om, at det er alt for mange."¹¹

Og socialminister Karen Hækkerup har i forbindelse med samme reform direkte anført" Vi har altså et stor hul i statskassen og alle må bære byrder" – dvs. at også førtidspensionister, fleksjobbere og kontanthjælpsmodtagere skal betale regningen for statsunderskuddet.

Og netop indgrebet i førtidspension og fleksjob begrundes præcist med, at der fra 2001 til i dag er kommet 55.000 flere i ordningerne, hvorved staten hævdes at være påført en ekstra udgift på over 9 mia. kr. ¹² Derfor er det så, at SRSF vil " sætte en prop i hullet" for førtidspension og fleksjob ¹³.

Men det er ikke rigtigt, at stigende udgifter til fleksjob og førtidspension har påført det samlede statsregnskab ekstra udgifter, idet en væsentlig del af tilgangen til fleksjob og førtidspension

9) Dette afsnit bygger på tilsvarende betragtninger i Lund, Henrik Herløv: Mette Frederiksens udspil til reform af førtidspension og fleksjob – hjælp eller økonomisk pisk til samfundets svageste.

10) For en uddybning , se oven anførte værk.

11) Reformudspillet, s. 4.

¹²) Jf. regeringen: Udspil til reform af førtidspension og fleksjob.

¹³) Jf. Kestler, Amalie: Foran anførte værk.

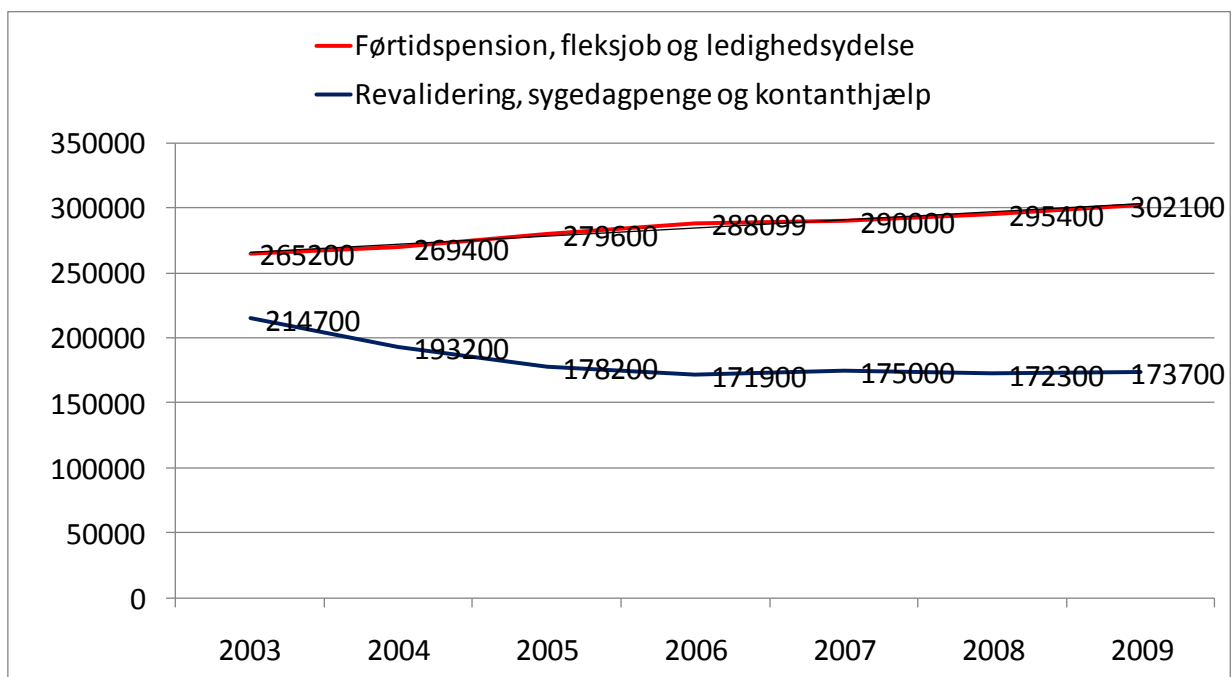
hænger sammen med, at der til gengæld så er blevet færre på en række andre overførselsordninger.

Det gælder jo for en række forskellige offentlige overførselsordninger - førtidspension, fleksjob, ledighedsydelse, sygedagpenge, revalidering og kontanthjælp - at de hænger sammen som forbundne kar og i et ikke uvæsentligt omfang er alternativer til hinanden.

Fx er henvisning til revalidering og indplacering i fleksjob alternative muligheder for kommunerne ligesom tilkendelse af førtidspension ofte følger efter længevarende modtagelse af sygedagpenge og kontanthjælp.

Derfor må udviklingen i tilgangen til disse forskellige ordninger ses i sammenhæng dvs. for ordningerne under et. Hermed fremkommer et helt andet billede. Fra 2003 til 2009 er antallet at personer i fleksjob, ledighedsydelse og førtidspension som tidligere fremgået steget betydeligt, nærmere bestemt i dette årsmål med godt + 37.000, men modsat er det samlede antal personer i sygedagpenge, på kontanthjælp og i revalidering faldet med – 41.000.

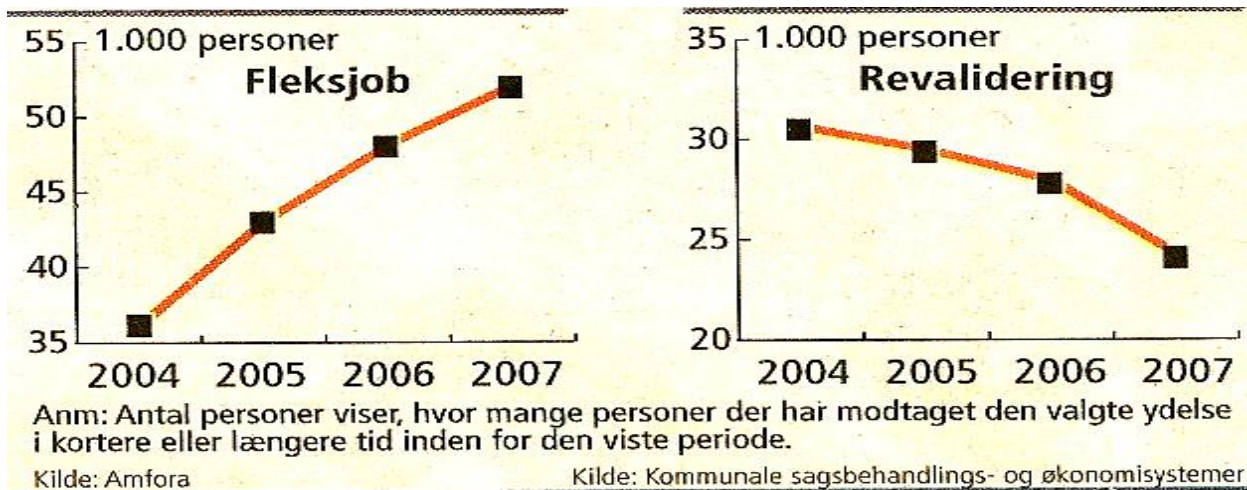
Figur: Samlet tilgang 2003 – 2009 for henholdsvis fleksjob, ledighedsydelse og førtidspension under et respektive for sygedagpenge, kontanthjælp og revalidering under et¹⁴.

14) Kilde Pensionsstyrelsen: Redegørelse om udviklingen på førtidspensionsområdet og det rummelige arbejdsmarked, s. 3. 2010.

En væsentlig del af tilgangen til fleksjob modsvarer af et tilsvarende fald i udnyttelsen af revalideringsordningen. Dette skyldes ikke mindst, at kommunerne har prioriteret at anbringe i fleksjob frem for at tildele revalidering, fordi det er en billigere løsning på kort sigt¹⁵, idet koster revalidering her og nu kommunerne omkring 255.000 kr. pr. år mod 155.000 kr i fleksjob.¹⁶

Diagram: Tilgang til fleksjob respektive revalidering 2004 til 2007¹⁷.

Også vedr. førtidspension gælder, at en del af tilgangen hertil er resultatet af et modsvarende fald i antal sygedagpengemodtagere og kontanthjælpsmodtager.

Kommunerne har således haft et økonomisk incitament til at erstattet sygedagpenge med førtidspension. For når sygedagpengemodtagere kommer ud over varighedsbegrænsningen på et år, har kommunen hidtil overtaget den fulde og hele udgift, idet refusionen fra staten så bortfalder. Ved at visitere den pågældende til førtidspension, har kommunen igen kunnet få refusion fra staten¹⁸.

Endvidere har tilkendelse af førtidspension også i et omfang været et økonomisk fordelagtigt alternativ for kommunerne i forhold til langtidsanbringelse på kontanthjælp og førtidspension alternativer til hinanden, fordi kontanthjælpsmodtagere i større udstrækning har ret til supplerende ydelser og dermed kan være dyrere for kommunerne.

15) Jf. Buhl, Pia: Fleksjob er populære. Børsen 15/12 2008.

16) Kilde: Langager, Mette (FTF) Færre fleksjobbere gennem revalidering. FTF 2009 samt jf. Buhl, Pia: Fleksjob er populære. Børsen 15/12 2008.

17) Kilde: Buhl, Pia: Fleksjob er populære. Børsen 15/12 2008.

18) Børsen, 2/12 – 2010. Interview med Michael Svarer fra Arbejdsmarkedskommissionen.

Kritikken af tilgangen – og dermed også af udgifterne - til fleksjob og førtidspension for at ”være løbet løbsk” skyder altså forbi. Jo, der har været stigende tilgang til fleksjob og førtidspension.

Men sammenhængende hermed er tilgangen til revalidering, kontanthjælp og sygedagpenge samtidig faldet modsvarende, fordi kommunerne i stedet for revalidering har valgt fleksjob og fordi de har visiteret fra sygedagpenge og kontanthjælp til førtidspension.

Dette forties i debatten af de, som gerne vil tegne et billede af udgifter til førtidspension og fleksjob, som er løbet løbsk. Et billede, som når vi ser på de samlede overførselsindkomster, ikke holder.

Svaret er altså, at der ikke er kommet for mange mennesker i fleksjob og førtidspension, fordi der modsvarende og sammenhængende hermed er blevet færre på revalidering, sygedagpenge og kontanthjælp.

Og det er dermed heller ikke er rigtigt, at udgifterne er løbet løbsk, fordi de stigende udgifter til fleksjob og førtidspension har erstattet endnu dyrere udnyttelse af andre ordninger.

Dette eksempel viser, at der altså er tale om en myte, når kobles mellem stigende udgifter til overførselsindkomst og statsunderskud.

Underskuddet skyldes VKO s u – og underfinansierede velhaverskattelettelser.¹⁹

Hvad skyldes statsunderskuddet så?

Ja, selvsagt må for det første peges på finans – og boligkrisen i 2009 og de seneste års gældskrise i EU. Den hermed følgende økonomiske krise og globale lavvækst har også ramt Danmark med stigende ledighed og faldende vækstrater i forbrug, eksport og investeringer. Dette har igen øget de offentlige dagpengeudgifter og forringet skatteindtægterne.

Men den anden hovedårsag til det voksende underskud har været VKO s u – og underfinansierede skattelettelser. VK – regeringen gennemførte i flere omgang skattelettelser i samarbejde med DF.

For det første blev der siden 2001 gennemført et skattestop, der fastfros ejendomsværdiskat og stykafgifter i kr. og øre. For det andet gennemførte man sammen med DF i tre omgange egentlige

19) Dette afsnit bygger på Lund, Henrik Herløv: Stort hul i statskassen efter VKO s u – og underfinansierede velhaverskattelettelser.

skattelettelser. Første gang med forårspakken fra 2004. anden gang med skattepakken fra 2007 og sidst med forårspakke 2.0 i 2009.

Skattestoppet har i sig selv været ufinansieret, fordi der ikke er anvist andre skatter til erstatning for det herigennem tabte provenu. De vigtigste elementer i skattestoppet har været stoppet for ejendomsværdiskatten, stoppet for motorbeskatningen samt stoppet for en række punktafgifter.

Fremskrives fra Skatteministeriet for 2010 kostede stoppet for ejendomsværdiskatten i 2011 årligt ca. 7,7 mia. kr, stoppet for motorbeskatningen årligt ca. 4,6 mia. kr og stoppet for indeksering af punktafgifter koster årligt ca. 8,9 mia. krog det gælder også skattelettelserne i 2004 og 2007, mens skattelettelser i 2009 var stærkt underfinansierede i reformens første årrække.

Skattepakken fra 2004 blev finansieret ved at "sænke den planlagte vækst" i det offentlige forbrug fra 1 pct. i 2004 og 2005 til 0,7 % i 2004 og 0,5 % i 2005. Reelt blev væksten langt højere – 1,8 % i 2004 og 0,9 % i 2005, så finansieringen forsvandt.²⁰

I 2007 vedtog VKO - flertallet ufinansierede skattelettelser, en forlængelse af skattestoppet og et mindre serviceløft for tilsammen 14 mia. kr. Ud af disse 14 mia. kr. var de 9,7 mia. ufinansierede skattelettelser, som vi fik i 2008 og 2009.

VKO påstod ganske vist, at lettelserne var finansierede i og med, at VK s 2015 plan viste holdbare offentlige finanser. Men det gjorde den kun, fordi der i planen var indbygget fremtidige forbedringer af de offentlige finanser for 14 mia. kr., som skulle skaffes af Arbejdsmarkeds-kommissionen.

Det er imidlertid først med VKO s "Genopretningsaftale", at forslag fra kommissionen er blevet gennemført gennem halvering af dagpengeperioden. Men forslaget indgik nu i VKO s spareplan og kunne altså ikke samtidig finansiere tidligere skattelettelser. Man kan ikke bruge pengene to gange.²¹

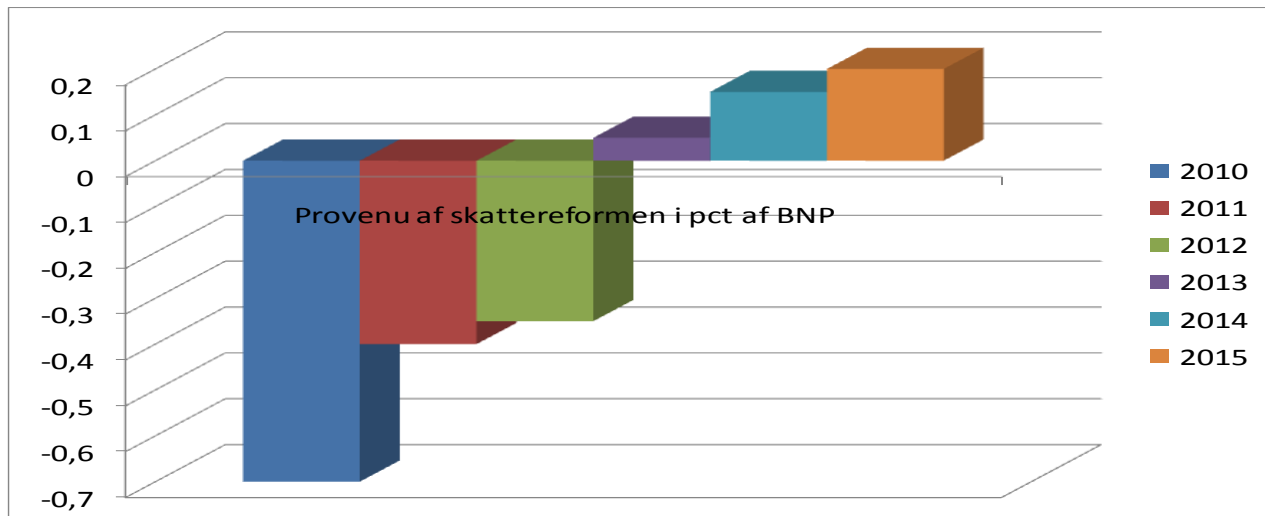
Endelig var skattereformen i forårspakke 2.0 kraftigt underfinansieret det første år, idet der var indbygget en underfinansiering på i alt 30 mia. kr, fordelt med 14,1 mia. kr i 2010, 8,4 mia. kr. i 2011 og 7,9 mia. kr. i 2012²²:

20) Jf. Fair Løsning 2020, s. 14.

21) Jf. Lund, Henrik Herløv: Myter og realiteter om u – og underfinansiering af VKO's skattelettelser og skattestop. 2010.

22) Kilde: Pedersen, Frederik I. og Martin Madsen: Forårspakke 2.0. AE – rådet, marts 2009.

Figur: Under og overskud på skattereformen 2010 – 2015 – pct. af BNP.²³

Dele heraf udsatte VK dog med "Genopretningsaftalen" til efter 2013 ved at udskyde topskattelettelse i 2011 og 2010. Den store topskattelettelse i 2010 er dog blevet gennemført.

Underfinansieringen indhentes først efter 2013, primært gennem forhøjelser af en række energi-, miljø- og sundhedsafgifter. Der vil dog gå en årrække før underfinansieringen er dækket ind. Derfor bidrager underfinansieringen indtil da til et betydeligt provenutab og dermed til statsunderskuddet helt frem til 2013.

Der manglede i 2011 som følge af de underfinansierede skattelettelse årligt 8,4 mia. kr i statskassen. Den manglende finansiering af skattestop og skattelettelse i 2004 og 2007 og underfinansieringen af skattereformen i 2009 har kostet statskassen dyrt i mistet provenu, fordi skattestoppet blev dyrere og dyrere år for år og det samme gjaldt forårspakke 1.0 samt skattepakken fra 2007.

For forårspakke 2.0 begyndte en del af finansieringen at rulle ind igen i 2011 og stiger i årene derefter gennem øgede afgifter samt faldende værdi af skattefradrag samt via Genopretningspakken, som hævede skatter fra 2011.²⁴ I den oprindelige skatteaftalte var det dog først fra 2013, der kom mere ind end der blev givet ud og først langt senere underskuddet var hentet ind. I 2011 var der herigennem et provenutab på mellem 42 og 45 mia. kr., hvilket skal ses i forhold til det faktiske underskud på 71,2 mia. kr.

23) Kilde: Konvergensprogram 2009.

24) Jf. Juul, Jonas Schytz og Martin Madsen: Balance på offentlige finanser i 2020 uden VK s skattelettelse. AE rådet april 2011.

Tabel: Årligt tabt provenu i 2011 af VK s samlede skattelettelser. 2011 - niveau

	Provenutab 2011 i mia. kr.
1. Skattestoppet siden 2001	19,2 - 21,2
2. Forårspakken, 2004	11,7 - 12,7
3. "Lavere skat på arbejde", 2007	8
4. Forårspakke 2.0, 2009	7,8
5. Genopretningspakken	-5,2
Skattelettelser i alt 2011:	41,5 - 44,5

Kilder: Pkt. 1 og 2 bygger på oversigt fra skatteministeriet over effekt af regeringens skattepolitik i 2010, af undertegnede fremskrevet til 2011. Pkt. 3, 4 og 5 bygger på Juul, Jonas Schytz og Martin Madsen, anførte værk, s. 2.

Skattelettelserne har forgyldt velhaverne.

Som fremgået er det ikke stigende udgifter til overførselsindkomster, men VKO s skattelettelser, som har hovedansvaret for forværringen af de offentlige finanser og den offentlige saldo.

I 2010 og 2011 ville det løbende underskud inkl. forventet merafkast fra pensionsafkastskatten reelt være forsvundet, hvis det mistede provenu på op til 45 mia. kr. havde ligget i statskassen og også i 2012 ville underskuddet være ubetydeligt uden skattestop og skattelettelser.

I 2020 ville de samlede skattelettelser før SRSF s skatteændringer have beløbet sig til op mod 25 mia. kr.²⁵, hvilket skal ses i sammenhæng med det af VK – regeringen forventede statsunderskud på 47 mia. kr i 2020²⁶ SRSF s skatteforhøjelser på finansloven 2012 kan skønnes at have halveret dette. Under alle omstændigheder har VKO ´s skattestop og skattelettelser således også på langt sigt bidraget mærkbart til underskuddet i statskassen.

Samtidig har VKO s skattestop og skattelettelser haft en klar fordelingsprofil til fordel for de økonomisk bedst stillede. I skattestoppet har navnlig stoppet for ejendomsværdiskatten været til fordel for de højeste indkomster, da det er dem som besidder de største villaer og bor i områder med største boligprisstigninger.

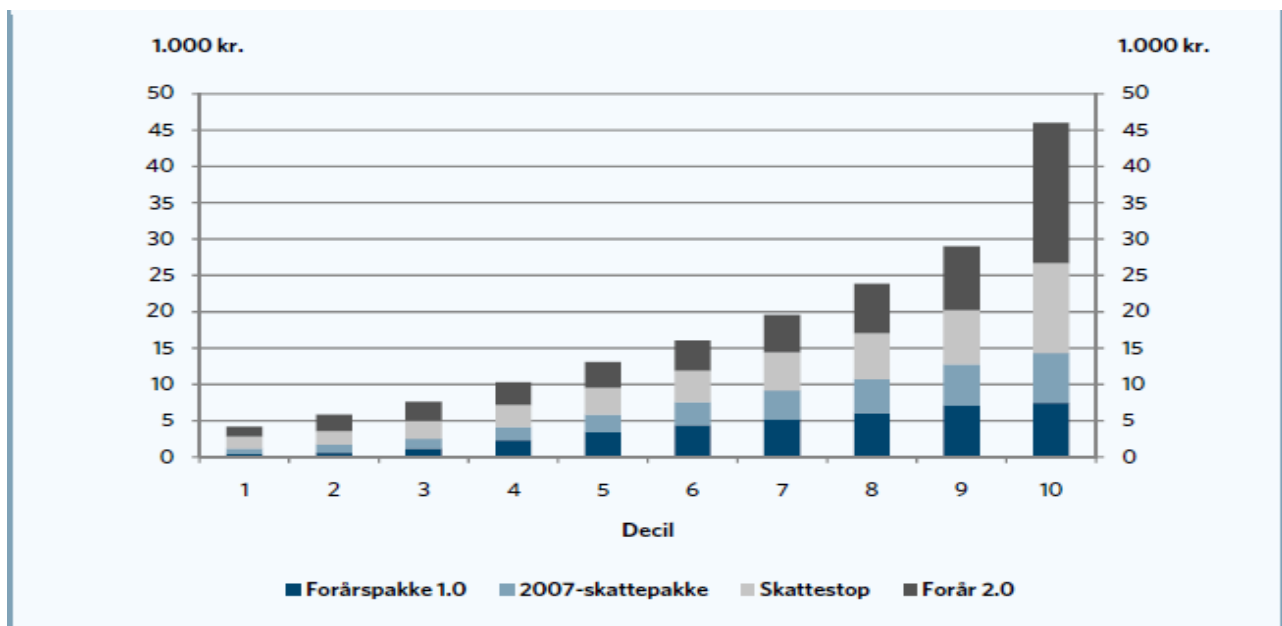
25) Jf. Juul, Jonas Schytz og Martin Madsen, foran anførte værk, s. 3.

26) Jf. VK – regeringen: Reformpakken 2020.

Endvidere var et gennemgående tema for både forårspakke 1.0 i 2004 og 2007 skatteaftalen samt skattereformen i 2009 været reduktion i mellemskatten, som til sidst blev helt afskaffet fra 2010 sammen topskattelettelse. Disse ting har især tilgodeset velhaverne.

Mens i 2010 de rigeste 10 pct. af befolkningen fik omkring 46.000 kr i skattelettelse svarende til en fremgang på 9,8 %, så fik de fattigste godt 4.000 kr svarende til en fremgang på 5,4 %.

Figur: Fordelingseffekt af VKO s skattelettelse og skattestop på deciler. 1000 kr. ²⁷

Anm: Gevinsterne er vist husstandsækvivaleret. Kun personer over 17 år er taget med. Beregningsforudsætninger er angivet i bilag 1.
Kilde: AE på baggrund af Lovmodellens datagrundlag 2007.

Det er således også en fiktion, at en voksende forsørgerbyrde af alt for mange på overførselsindkomster og store og stigende udgifter i den forbindelse, fx til førtidspension og fleksjob, er ansvarlig for forværringen af de offentlige finanser, for statsunderskuddet.

De økonomiske realiteter handler om, at det ansvar påhviler derimod VKO´s u – og underfinansierede velhaverskattelettelse.

Myten om at det er udgifterne til overførselsindkomster til folk udenfor arbejdsmarkedet, der er løbet løbsk og er skyld i statsunderskuddet er som vist fiktion. De økonomiske realiteter handler om, at det er VKO´s u – og underfinansierede velhaverskattelettelse, som i stedet har hovedansvaret for det værende statsunderskud.

27) Kilde: Juul, Jonas Schytz: Regeringens skattelettelse for over 50 mia. kr. er gået til de rigeste. AE-rådet juni 2010.

Men det er så helt fejlagtigt, når SRSF ikke griber fat om nældens rod og tager fat på at rulle disse skattelettelser tilbage, men tværtimod vil gennemføre en skattereform, som indebærer yderligere (top)skattelettelser.

I stedet sender SRSF regningen til samfundets svageste – førtidspensionister, fleksjobbere, kontanthjælpsmodtagere, arbejdsløse mm. Derfor har man brug for fiktionen om, at det er udgifterne hertil der er skyld i underskuddet.

Men dette er altså ikke nogen økonomisk realitet, men en politisk bestemt fiktion.

III. KAN STATSUNDERSKUDET BEKÆMPES GENNEM ØGET ARBEJDSUDBUD?

En tredje myte om statsunderskuddet, som tidligere VK – regeringen og nu også SRSF udbreder handler om, at det er øget arbejdsudbud som er medicinen til at bekæmpe statsunderskuddet.

Øget arbejdsudbud skal bedre de offentlige finanser.

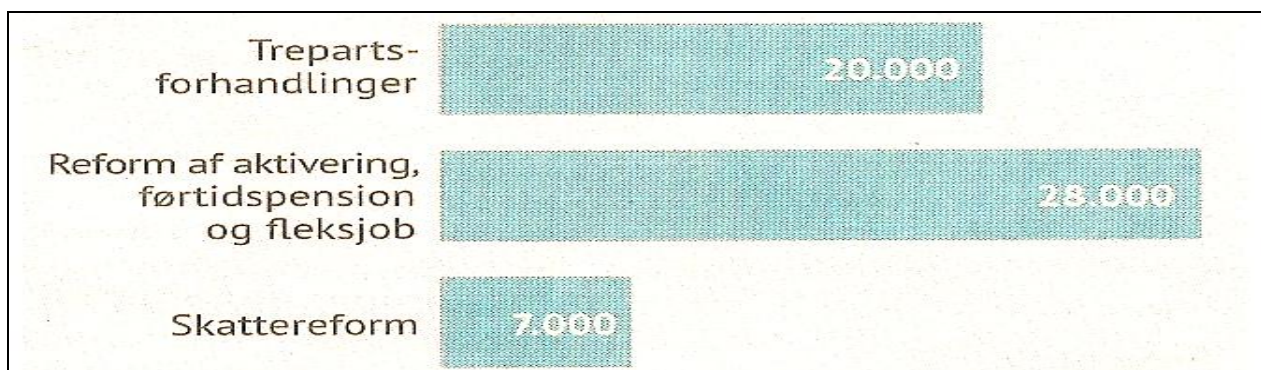
Herom hedder det i regeringsgrundlaget ” Et Danmark der står sammen”, at ”Regeringen vil gennemføre reformer, der øger arbejdsudbuddet, så vi kan øget væksten i dansk økonomi og sikre holdbare offentlige finanser”.²⁸

Fra 2013/2104 skal arbejdsudbuddet ifølge regeringsgrundlaget øges med 135.000 personer frem mod 2020 gennem dagpenge og efterlønsreform.

Men som om det ikke var nok vil SRSF herudover øge arbejdsudbuddet med 55.000 personer yderligere gennem skattereformen, reform af førtidspension og fleksjob samt gennem, at trepartsforhandlinger fører til højere arbejdstid, jf. nedenstående figur.

Her må formentlig alle tre ”reformsæt” forventes at ville skulle øge arbejdsudbuddet fra 2013, senest fra 2014.

Figur: Sådan vil regeringen finansiere nye forbedringer.²⁹

²⁸) Jf. SRSF – regeringen: Et Danmark der står sammen. Regeringsgrundlag. 2011.

²⁹) Kilde: Henriksen, Thomas Bernt og Ulrik Horn: SRSF vil tvinge 48.000 i job. Børsen 4. okt. 2011.

Udsigt til vedvarende lavvækst, ledighed – og statsunderskud.

Men øget arbejdsudbud vil ikke af sig selv skabe øget beskæftigelse og dermed bedre de offentlige finanser.

Den økonomiske situation er præget af betydelig ledighed og lavvækst og der er indenfor en overskuelig årrække også fremover udsigt fortsat lavvækst og høj og vedvarende ledighed.

Derfor er det helt fejlagtigt, når mangel på arbejdskraft således af regeringen – på linje med borgerlige økonomer - gøres til det største problem, således som der lægges op til med disse udbudsøkonomiske reformer.

Det er tydeligt, at der ikke bliver mangel på arbejdskraft på denne side af 2015 og formentlig overhovedet ikke i dette årti og at hovedproblemet i dansk økonomi dermed er den stik modsatte, nemlig at skabe nye job.³⁰

Ganske vist har SRSF – regeringen i 2012 og 2013 gennemføre en kickstart, der angiveligt skal øge beskæftigelsen over to år med op til 20.000 personer.

Men samtidig er der på grund af den fortsatte globale finanskriser og gældskrisen i vesten og navnlig i EU udsigt til vedvarende lavvækst de nærmeste år.

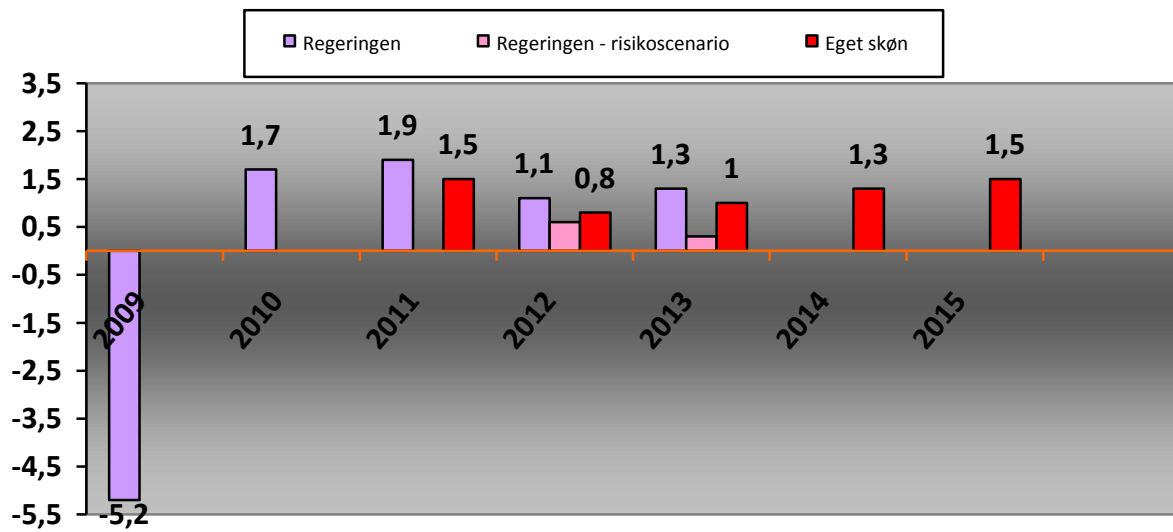
Hertil kommer vedvarende "kriseskabere" i den indenlandske økonomi: Den fortsatte krise på boligmarkedet, den stagnerende forbrugsvækst og de historisk lave virksomhedsinvesteringer.

Såvel denne indflydelse fra nedsving og lavvækst i den internationale og navnlig den vestlige økonomi som de ovennævnte særlige indenlandske faktorer betyder, at finanskrisen på ingen måde er ovre i Danmark heller.

Danmark står som det øvrige EU overfor en lang periode med lavvækst.

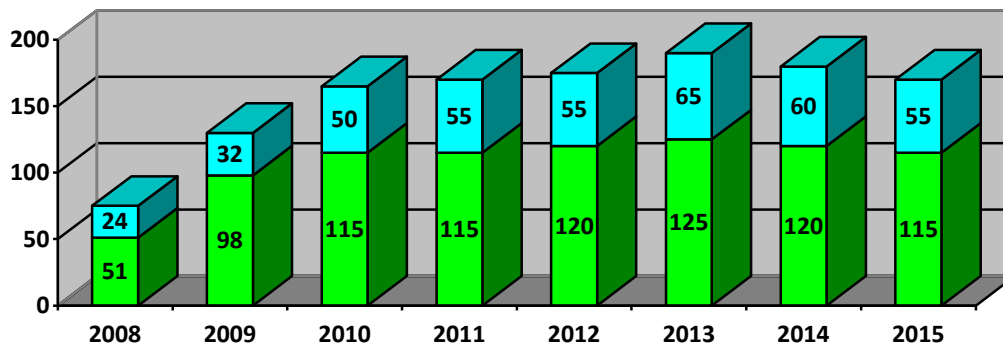
30) Jf. Sørensen, Chresten: Fyr topøkonomerne. Politiken 5/11 2011.

Figur: Årlig realvækst i dansk økonomi 2009 – 2015 (% af BNP).³¹

Dette vil igen koste øget arbejdsløshed og arbejdspladser som følge af lavere vækst på de danske eksportmarkeder, hvorved bruttoledigheden kan komme op omkring eller over 200.000³²

Figur: Registreret ledighed og bruttoledighed (fuldtidsledige – årsgennemsnit).³³

Vedvarende arbejdsløshed og **riser vil igen belaste de offentlige finanser gennem fortsat stort underskud.**

31) Kilde: Økonomisk Redegørelse, AE – rådet og egen vurdering (rev.) fra Lund, Henrik Herløv: Den økonomiske krise)

32) Jf. Andersen, Lars, Erik Bjørsted og Martin Madsen: Lavere international vækst koster dyrt i velstand og job. AE – rådet, aug. 2011.

33) Kilder: Danmarks Statistik, AE-rådet og egen vurdering (rev.) fra Lund, Henrik Herløv: Den økonomiske krise)

Men med vedvarende høj ledighed og lav vækst i dansk økonomi, er der ikke udsigt til tilnærmelsesvist den vækst i efterspørgslen efter arbejdskraft, som skal til for at opsuge det stærkt øgede arbejdsudbud frem til 2020, som VK's og nu også SRSF's arbejdsmarkeds "reformer" skal give.

I en situation med jobmangel, vil en forøgelse af arbejdsudbuddet tværtimod føre til stigende ledighed.

Men som ledigheden i dag er en kilde til statsunderskud, så vil stigende ledighed på grund af øget arbejdsudbud også i sig selv medføre øget statsunderskud.

Der er altså tale om en fiktion, når det hævdes at udbudsøkonomiske reformer vil sikre balance i de offentlige finanser.

Øget arbejdsudbud uden jobskabelse medfører øget ledighed – og øget underskud.

Regeringens strategi med at bekæmpe statsunderskuddet gennem øget arbejdsudbud støttes som bekendt af førende borgerlige, såkaldte "topøkonomer" gør ikke fejlen mindre.

Når "mainstream" i den danske økonomiverden det seneste 10 år vedblivende har anbefalet øget arbejdsudbud som løsningen på alle økonomiske problemer i Danmark, så skyldes det i sidste ende, at man har taget neoliberalistiske udbudsøkonomiske teorier til sig.³⁴

Det gælder ikke mindst de stærkt nyliberalistisk og udbudsøkonomiske borgerlige økonomer i formandskabet for Det Økonomiske Råd, som har været i front for kampen mod efterlønnen. Begrundelsen har fra disse været, at en fremskyndet afvikling af efterlønnen ville give øget beskæftigelse og dermed ville bedre de offentlige finanser. En øget beskæftigelse man lagde op til ville ske mere eller mindre automatisk.

Men nu er krisen og lavvæksten så i øjenfaldende, at selv "vismændene" ikke kan lukke øjnene for problemet med den manglende efterspørgsel på arbejdskraft. I "vismændenes" netop udkomne rapport: "Dansk økonomi efterår 2011" hedder det nu pludselig:

"Tilbagetrækningsaftalen indebærer, at arbejdsstyrken øges ekstraordinært fra 2014. Hvis efterspørgslen ikke øges tilsvarende, vil det midlertidigt kunne øge ledigheden. En sådan stigning i ledigheden vil kunne begrunde et ønske om at lempe finanspolitikken i de år, hvor arbejdsstyrken øges."

34) Jf. Lund, Henrik Herløv: Danmark har brug for en "økonom" – opposition.

Så "vismændene" indrømmer altså, at fremskyndet afvikling af efterlønnen under den nuværende lavvækst vil øge arbejdsløsheden i stedet for at øge beskæftigelse. Og at beskæftigelse ikke er noget der kommer af sig selv, men skal skabes gennem en aktiv finans - og vækstpolitik.

Den måde, "vismændene" - såvel som regeringen - løser dette problem på er gennem en fiktiv beregning af forbedring af det såkaldte "strukturelle underskud". Det "strukturelle underskud" viser statsunderskuddet rensat for konjunkturudsving og andre midlertidige eller engangsforteelser. Der er altså i allerhøjeste grad tale om et fiktivt "gummibegreb", som kan modelleres efter ønske.

Øget arbejdsudbud øger det potentielle nationalprodukt, fordi tilførsel af flere mulige produktionsfaktorer også giver mulighed for en større produktion. Men det antager man "på sigt" ikke bare er muligt, men VIL ske, fordi øget arbejdsudbud hævdes af sig selv at give øget beskæftigelse.

Ved således at konstruere en fiktiv økonomi, hvor udbud ikke behøver efterspørgsel, kan man så fiktivt regne sig frem til, at det øgede arbejdsudbud giver en forbedring af de offentlige. Naturligvis kun en forbedring af det fiktive "strukturelle underskud", for det faktiske løbende underskud vil som anført ikke få det bedre af øget udbud uden efterspørgsel. Tværtimod.

Fiktionen om, at øget arbejdsudbud giver bedre offentlige finanser holder kun i en fiktiv udbudsøkonomi. I den økonomiske virkelighed giver flere arbejdssøgende kun færre offentlige udgifter, hvis der skabes jobs til de pågældende personer, idet staten så vil have færre dagpengeudgifter og større skatteindtægter

Men det sker som anført kun, hvis det øgede arbejdsudbud modsvares af en øget efterspørgsel efter arbejdskraft - dvs. hvis der kommer flere arbejdspladser. Eller om man vil: Er nogle arbejdsgivere, som vil ansætte dem.

Det er lige bestemt her kæden hopper af. For der er så langt øjet rækker er der som beskrevet udsigt til lavvækst og dermed ikke til stigende beskæftigelse, men tværtimod øget arbejdsløshed.

Virkeligheden er dermed den, at øget arbejdsudbud i den planlagte størrelsesorden risikerer ikke at give øget beskæftigelse, men kun øget arbejdsløshed.

Og hermed er effekten på de offentlige finanser ikke positiv, men negativ.

Medfører øget arbejdsudbud kun øget ledighed, så giver det ikke bedre offentlige finanser, men risikerer kun at øge det faktiske løbende statsunderskud.

SRSF - regeringens udbudsøkonomiske strategi og reformer hviler således økonomisk set på en fiktion.

At øget arbejdsudbud af sig selv vil give øget beskæftigelse bygger da også på en ideologisk funderet økonomisk teori.

Realiteterne er – at uden jobskabelse – vil øget arbejdsudbud øge ledighed og statsunderskud.³⁵

Og at de arbejdsmarkedsforringelser og velfærdsbesparelser, som skal give økonomisk incitament til det øgede arbejdsudbud, dræner væksten og herigennem også forringer de offentlige finanser.

³⁵) Jf. Lund, Henrik Herløv: Tilbagetrækningsreformen - socialt skæv og milliardhul i statskassen",

IV. KUREN ER EN OFFENSIV VÆKST -, BESKÆFTIGELSE OG SKATTEPOLITIK.³⁶

Men hvis kuren mod statsunderskuddet ikke består i besparelser og velfærdsforringelser og med udsigt til lavvækst heller ikke består i øget arbejdsudbud, hvad bør der så gøres?

Bekæmpelse af arbejdsløshed og statsunderskud spiller positivt sammen.

Her gælder, at arbejdsløsheden og statsunderskuddet er begge centrale økonomiske problemer, men løsningen af begge går også hånd i hånd. Kan vi øge beskæftigelsen, vil det også reducere statsunderskuddet, idet det vil mindske de offentlige udgifter til dagpenge og kontanthjælp og øge skatteindtægterne.

Men beskæftigelsen øges som anført ikke automatisk bare gennem at øge arbejdsudbuddet. Det er en fejlagtig neoliberalistisk og udbudsøkonomisk doktrin. For at øge beskæftigelsen skal der være en øget EFTERSPØRGSEL efter arbejdskraft. Dvs. at øget beskæftigelse kræver jobskabelse. Hvilket igen forudsætter økonomisk vækst.

Her har SRSF – regeringen godt nok også iværksat en kickstart, der skal fremme vækst og beskæftigelse gennem "Fremrykning og igangsættelse af offentlige investeringer" for – ifølge finansloven i alt 18,75 mia. kr i 20.12 og 2013.

Ifølge finansloven for 2012 skønnes de fremrykkede og igangsatte investeringer at styrke beskæftigelsen med omkring 9.000 personer i 2012 og 12.000 personer i 2013, i alt 21.000 personer og skønnes at styrke væksten med op til 0,5 % årligt.

Det er dog tvivlsomt, om det bliver til helt så meget, fordi en del af investeringerne faktisk ikke er nye. Og fordi der er tale om en fremrykning, som fra 2013 og de følgende år modsvares af tilsvarende mindre investering.

Det må anerkendes, at SRSF sammen med Enhedslisten hermed viste vilje til at gøre en forskel i forhold til VKO, hvis beskæftigelsesinitiativer primært var et dække over flere skattelettelser til

36) Dette afsnit er uddrag af Lund, Henrik Herløv: Mette Frederiksens udspil til reform af førtidspension og fleksjob – hjælp eller økonomisk pisk til samfundets svageste.

samfundets velhavere, jf. pakken: "Holdbar Vækst" fra efteråret 2011 med dens omfattende lettelser af ejendomsafgifter.

Men samtidig er der udtryk for en meget stor retræte i forhold til beskæftigelsesindsatsen i "Fair Løsning", der sigtede på gennem øget velfærd og øgede investeringer for mere end 45 mia. kr at skabe 60 – 70.000 flere jobs.

Og regeringsgrundlaget med de Radikale betyder efter et "overgangsår" fra valgprogrammerne, at der herefter i resten af regeringsperioden som f skal føres endog stærkere besparelspolitik end VK.³⁷ Hvilket vil koste i væksten og øge arbejdsløsheden.

I stedet for vækst – og beskæftigelsesfremme lægger de annoncerede reformer – som beskrevet - vægt på at tilvejebringe et øget arbejdsudbud. Men uden vækst og dermed øget efterspørgsel efter arbejdskraft vil det blot øge arbejdsløsheden og øge statsunderskuddet.

Hertil kommer, at også de internationale økonomiske udsigter og navnlig udsigter indenfor EU peger på fortsat vedvarende høj og formentlig stigende arbejdsløshed og på mange år med lavvækst.

Stik i modsætning til den politik med besparelser og øget arbejdsudbud, som SRSF 's regeringsgrundlag lægger op til for resten af valgperioden, er der således brug for en langt stærkere vækst og beskæftigelsesfremmende politik end den beskedne kickstart.

Dette er den afgørende økonomiske udfordring på kortere sigt generelt såvel som for de udenfor arbejdsmarkedet – for beskæftigelsen og for statsunderskuddet.

Væksten skal løftes og beskæftigelsen øges (ikke bare arbejdsudbuddet), for arbejdsløsheden betyder ikke blot tab af job og indkomst for de ledige og en fare for, at flere langtidsledige og svage tabes for arbejdsmarkedet. Men en stigende og vedvarende høj arbejdsløshed betyder også et stort tab af velstand for hele det danske samfund.

Og øget vækst og beskæftigelse vil også være godt nyt for de offentlige finanser med, fordi det offentlige hermed sparer udgifter til dagpenge og aktivering og får større skatteindtægter. En vækst og beskæftigelsespolitik vil – om end ikke fuldt – så langt hen ad vejen være selvfinansierende.

Men hvad angår at skabe øget beskæftigelse har regeringens kickstart ikke alene være beskeden, men har også valgt en meget dyr måde at skabe øget beskæftigelse, fordi beskæftigelsesindholdet af offentlige investeringer er lavt.

37) Jf. Lund, Henrik Herløv: SR SF's økonomiske politik og jf. Lund, Henrik Herløv: Finanslov og finanslovsaftale 2012.

Skal beskæftigelsen have et virkeligt løft – også til gavn for de svage – skal der derfor sættes på øget offentlig beskæftigelse gennem øget velfærd, som har langt stærkere beskæftigelseseffekt end offentlige investeringer.

Nedenfor er angivet en række tiltag (om finansiering længere fremme):

Tabel: Forslag til øget offentlig beskæftigelse og bedre velfærd.³⁸

1. UDDANNELSE:

Opkvalificering af arbejdsløse, praktikpladsgaranti unge, efteruddannelse lavt uddannede, løft af folkeskole (to lærere pr klasse, loft over klassekvotienter), tilbagerulning af besparelser

2. ÆLDREPLEJE:

Tilbagerulning af besparelser på kommunernes hjemmehjælp og plejehjem, færre skiftende hjemmehjælpere.

3. DAGINSTITUTIONER:

Tilbagerulning af besparelser, øgede åbningstider, støtte til svage, gode måltider

4. SUNDHEDSSEKTOR:

Tilbagerulning af besparelser, offentlige sygehuse, flere penge til psykiatrien, reduktion af ventelister somatiske sygehuse, flere midler til kræft og hjertebehandling samt forebyggelse

I ALT FORØGELSE AF OFFENTLIG BESKÆFTIGELSE MED 35.000 TIL 45.000 PERSONER.
UDGIFTER 20 MIA. KR.

38) Kilde: Egen beregning.

Beskæftigelsesfremme, velfærd og reduktion af statsunderskud finansieres af offensiv skattereform.

Men vækst og beskæftigelsesinitiativer og velfærd skal finansieres, Og man kan HELLER IKKE være uenig i, at statsunderskuddet skal tages alvorligt og skal reduceres. Alene af den grund, at underskud er lig med gældsættelse og dermed begrænser vores råderum og økonomisk politiske handlerum på sigt.

Når det gælder at finansiere beskæftigelsesfremme og velfærd samt reducere underskud er vi for det første igen tilbage i vækst – og beskæftigelsespolitikken. Det afgørende virkemiddel til at øge den samfundsmæssige velstand og dermed ressourcerne til både at reducere på underskud og gæld såvel til at finansiere en høj velfærd er for det første – vækst og høj beskæftigelse.

Øget vækst og beskæftigelse og velfærd vil et godt stykke hen ad vejen være selvfinansierende gennem reduceret arbejdsløshed og dermed faldende offentlige udgifter og øgede skatteindtægter, men IKKE fuldt selvfinansierende.

Der vil derfor være brug for øgede offentlige indtægter til finansiering til øget velfærd, beskæftigelsesfremme samt selvsagt til reduktion af statsunderskuddet.

SRSF arbejder her på en skattereform, der skal lette skatten, navnlig i toppen, samt øge arbejdsudbuddet. Som anført er øget arbejdsudbud IKKE et påtrængende problem, al den stund der frem til 2015 og muligvis helt frem til 2020 pga. finans – og gældskrise må forventes lavvækst og vedvarende høj arbejdsløshed.

Og i forhold til beskæftigelse, velfærd og statsunderskud er der ikke brug for skattelettelse, men flere skatteindtægter.

Som ofte fremhævet af S + SF indtil valget har VKO gennem deres gentagne u – og underfinansierede skattelettelse udhulet de offentlige finanser stærkt, ikke mindst gennem den famøse ”rødvinsreform” i 2009. Som fremgået foran var statskassen i 2011 drænet for omkring 45 mia. kr. Der er derfor som anført ikke brug for skattelettelse og slet ikke for topskattelettelse, men brug for øgede indtægter for det offentlige.

Jf. nedenstående forslag hertil:

Tabel: forslag til øgede skatteindtægter.³⁹

Skatteændring	Provenu – mia. kr
1. Indførelse af 4 – 5 pct. mellemskat for indkomster over 500.000 kr samt skærpelse af loft over fradrag for pensionsindbetalinger	+ 5
2. Sanering af erhvervsstøtte og erhvervsskattefritagelser	+ 10
3. Øgede afgifter (transport, miljø, energi)	+5
4. Rentefradrag reduceres fra 25 til 15 pct. for store indkomster og til 21 pct. for normalindkomster (gradvist) - endelig fuld effekt:	+4
5. Ejendomsværdiskat tilbageføres (gradvist) til før skattestoppet – endelig fuld effekt:	+5
6. Fremrykning af pensionsbeskatning fra ved udbetaling til ved indbetaling	?
I ALT ØGET PROVENU – kort sigt(1+2+3)	20
I alt øget provenu – langt sigt (inkl. 4+5):	29⁹⁷

Hertil kommer, at Nordsølien bør beskattes stærkere.

Kilder til mere arbejdskraft den dag, det bliver påkrævet.

Som anført tegner der ikke i en årrække til at blive mangel på arbejdskraft. Tværtimod er der på denne side af 2015 ingen udsigt til at den nuværende bruttoledighed på omkring 170.000 forsvinder. Og helt frem til 2020 vil arbejdskraftbehovet være meget overskueligt.

39) Kilde: Egen beregning

Når de borgerlige partier, arbejdsgiverne og selv SRSF alligevel jager øget arbejdsudbud jager de dermed et fatamorgana. Men den dag ude i fremtiden, hvor de internationale økonomiske konjunkturer vender, kan der blive behov for mere arbejdskraft.

Og må derfor anvises løsninger herpå.

Både den offentlige og den private sektor kan den dag konjunkturerne vender og lavvæksten afløses af mere normal vækst trække på en række kilder til øget arbejdskraftforsyning – uden nulvækst i den offentlige sektor, afskaffelse af efterlønnen og indgreb overfor dagpenge, fleksjob og førtidspension og lignende reaktionære tiltag.

Der kan i stedet – til brug når krisen er ovre og konjunkturerne for alvor er vendt engang efter 2015 – gennemføre en række "frivillige tiltag" til at øget arbejdstiden, jf. nedenstående tabel:

Tabel: Tiltag til at øget arbejdstiden/arbejdsudbuddet ad frivillig vej⁴⁰.

Indsatsområde	Effekt i fuldtidspersoner
1. Mere fleksible tilbagetræknings-ordninger, bedre fastholdelse	35.000
2. Højere arbejdstid for deltidsansatte	35.000
3. Reduceret udstødning og sygdom gennem <u>genoptræning og behandling og bedre arbejdsmiljø</u>	10.000
4. Styrket integration og beskæftigelsesfrekvens for indvandrere gennem uddannelse, offentlig kvoteordning mm.	10.000
5. Øget tilgang af arbejdskraft udefra	20.000
IALT	110.000

40) Jf. Lund; Henrik Herløv: Kvalitetssikring af oppositionens økonomiske politik.

HENVISNING:

Undertegnede udgiver to vederlagsfrie månedlige nyhedsbreve:

- KRITISKE ANALYSER om samfundsøkonomi og velfærd
- KRITISKE DISKUSSIONER om regeringens politik

Vederlagsfrit abonnement kan tegnes ved at maile til herloevlund@mail.dk

Alle KRITISKE ANALYSER og KRITISKE DISKUSSIONER offentliggøres på www.henrikherloevlund.dk